

enkel een sarcophaag meent men iets afgebeeld te zien uit de Thekla-akten of uit overleveringen betreffende Petrus en Paulus, die in het Nieuwe Testament niet te vinden zijn. Overigens is in muurschilderingen en op sarcophagen alles Bijbelsch van het begin tot het einde. In de onderaardsche wereld der Catacomben kan men rondwandelen dagen en weken lang (de gezamenlijke lengte van de gangen wordt tegenwoordig geschat op ongeveer achthonderd kilometer), en men kan alles of bijna alles verklaren, als men slechts een Bijbel meedraagt.

De beteekenis van de muurschilderingen kan in één woord worden samengevat: behoudenis. Men vindt er de visch, de duif, de palm, de krans, de kroon, de goede Herder met het lam op den schouder, het kruis en deze spreken alle een duidelijke symbolische taal.

Wat de basilika's of oudste Christelijke kerkgebouwen betreft, die genoemd zijn naar de „basilica forensis" of het besloten gerechtshof, de overdekte plaats voor de behandeling der publieke zaak van de Romeinen, is het niet zeker, of er een onderlinge betrekking bestaat tusschen het Romeinsche gerechtshof en de Christelijke kerk.

Geleerden als Dehio en Von Bezold meenen, dat de Christelijke basilika gegroeid zijn uit het Romeinsche woonhuis.

Dr. Pijper vraagt, waarom wij niet mogen aannemen, dat zij zelfstandige scheppingen zijn van de bouwmeesters.

Strzygowski beweert, dat de gansche Oud-Christelijke basilika misschien wel uit het Oosten afkomstig is.¹⁾

Over de invloeden, die de bouwmeesters hierbij hebben ondergaan, is men het alzo nog evenmin eens geworden.

En de meening van vele geschiedschrijvers, dat de eerste bekeerlingen uit de heidenwereld zich sceptisch stelden tegenover de heidensche kunst en überhaupt weinig blijf gaven van kunstwaardeering, schijnt nog niet weerlegd. Zelfs komt diezelfde geesteshouding bij menig Christen ook in volgende eeuwen nog voor, waarvan de kerkvader Tertullianus een kenmerkend voorbeeld is.²⁾

N. B.

¹⁾ Dr. F. Pijper, Beknopt Handboek tot de Geschiedenis des Christendoms, 1924, blz. 175 v.

²⁾ Dr. F. Pijper, a. w., blz. 176.

³⁾ Dr. F. Pijper, De R. Katholieke en de Protestantische voorstelling van het oudste Christendom, blz. 6.

⁴⁾ Dr. F. Pijper, a. w., blz. 8-23; a. w., blz. 154-157.

⁵⁾ J. H. Kurtz, Lehrbuch der Kirchengeschichte für Studierende I, S. 184-188.

⁶⁾ Dr. F. Pijper, a. w., blz. 215-220.

⁷⁾ J. H. Kurtz, a. w., S. 186.

KERKELUK LEVEN

Het Vrije Kerklied.

IX.

Ook is er natuurlijk nog een andere mogelijkheid om de gemeente omtrent de hoofdgedachten van het rapport over het Vrije Kerklied voor te lichten.

En dat is een vergadering van den Kerkeraad, waarbij heel de gemeente wordt uitgenodigd.

We houden er rekening mee, dat sommige kerkeraaden voor zulke zoogenaamde „gemeente-vergaderingen" wat huiverig zijn.

Het bleek vroeger dikwijls moeilijk dit soort van vergaderingen zuiver Gereformeerd te houden.

Maar al te vaak werden ze in independentistische richting gedreven.

Soms zelfs eischte men „stemming".

En zoo men al den kerkeraad aan die „stemming" niet kerkrechtelijk wilde binden, zag men er toch wel een wijze in om den kerkeraad van den „wil der gemeente" te doordringen en alzoo zedelijke pressie uit te oefenen.

Op die manier werden de dusgenaamde „gemeente-vergaderingen" misbruikt.

Daar kwam nog iets bij.

Zoo'n vergadering werd hoogst zelden druk bezocht.

Er was geen sprake van, dat alle belijdende leden of misschien de helft er tegenwoordig was.

Ontvredeinden zagen er een hoogst welkome gelegenheid in om hun grieven te lichten.

Zij waren in den regel wel present.

En dan kreeg men dikwijls den indruk, alsof de „gemeente" tegenover den kerkeraad stond.

Dat dit soort vergaderingen, waar ze waren ingevoerd, weer spoedig werden afgeschaft, laat zich verstaan.

Maar vergissen we ons niet, dan zijn er in de laatste jaren gezonder denkbeelden gekomen.

We lezen van „gemeente-vergaderingen", waarop een onderwerp door een predikant werd ingeleid en waar gelegenheid was tot het stellen van vragen. Het verloop was zoo goed, als men maar wenschen kon.

Daarom zou er, dunkt ons, geen bezwaar tegen kunnen rijzen, indien in zulke kerken ook eens vergaderingen werden belegd ter bespreking van enkele rapporten, waaronder dat van het „Vrije Kerklied" dan wel een eerste plaats zou moeten innemen.

Het meeleven van al onze gemeentelieden met wat op de Synode staat te worden behandeld, zou er ongemeen door bevorderd kunnen worden.

Maar dan moet zulk een vergadering ook staan onder voortreffelijke, krachtige leiding.

Doch nu de vraag: wat moet er op de Synode zelf geschieden.

Dat de konklusies van het Rapport, al of niet een weinig gewijzigd, zullen worden aangenomen, staat voor ons tamelijk vast.

Het effect daarvan onderschatten we niet.

Toch zou het teleurstelling wekken, indien de Synode niet nog een stap verder ging.

Op zijn minst zal, als het goed is, de Synode van Arnhem moeten besluiten, om waar de zaak principiëel beslist is, nu ook de praktische zijde aan te vatten.

Dit ligt in de historische lijn.

De Synode van Leeuwarden benoemde reeds Deputaten om zulk een praktischen arbeid te leveren.

Op de Synode van Utrecht bleek, dat men dit tempo te snel vond.

Er werd een schrede achterwaarts gedaan.

De principiële kwestie werd aan de orde gesteld.

Maar dit was een reculer pour mieux sauter, dat wil zeggen, een tijdelijk achteruitgaan, om verder vooruit te komen.

Het „reculer" is thans geschied.

Volge daarop het „mieux sauter".

Het zou toch zeker een wonderlijke historie worden, indien deze houding werd ingenomen: principiëel is de zaak in orde, maar naar den praktischen kant van het vraagstuk willen wij geenerlei onderzoek instellen.

Men kan daaraan zich niet onttrekken, willen onze kerken deze kwestie inderdaad ernstig onder de oogen zien.

Op zichzelf genomen blijft de Synode volkomen vrij het te doen of na te laten.

Maar wat kan men „op zichzelf nemen"?

„Op zichzelf" bestaat niets.

Alles bestaat in verband.

Zoo bestaat er ook verband tusschen principe en praktijk.

Zou deze overweging — zoo werpt men misschien op — de stemming op de Synode niet onzuiver maken?

Zullen er niet zijn, die, omdat zij het praktische niet willen, het principiële verwerpen?

Wij koesteren van onze Synode-leden steeds een goede gedachte.

Wij kunnen niet aannemen, dat zij, die het met de principiële konklusies eens zijn, toch hun stem er tegen zullen uitbrengen, om wat straks waarschijnlijk te wachten staat.

Zulk een houding zou niet te verdedigen zijn. Ze zou van minderwaardige taktiek getuigen.

En die mag bij Synode-leden niet worden gezocht.

Als zij de principiële konklusies voor zichzelf aanvaarden, mogen ze krachtens hun geweten niet anders dan „voor" stemmen.

Dan kunnen zij nog altijd, wanneer er een nieuw voorstel komt om deze aangelegenheid praktisch aan te vatten, hun „tegen" doen hooren.

Zoo staan zij pas zuiver.

Bond van Gereformeerden (Calvinisten) in Nederland.

III.

Hebben we in een vorig artikel den naam van den Bond besproken, thans willen we den grondslag eens nauwkeurig bezien.

Artikel 2 zegt: „Deze vereeniging aanvaardt als haar grondslag de Heilige Schrift en mitsdien de Nederlandsche Geloofsbelijdenis, den Heidelberg-schen Catechismus en de Vijf Artikelen tegen de Remonstranten. Zij erkent, dat de Heilige Schrift normatief is voor heel het menschelek leven, met name voor zedelijkheid, wetenschap, kunst, gezins-, staatkundig en maatschappelijk leven".

Hieruit blijkt wel, hoe scherp belijnd die grondslag is.

Zij, die niet Gereformeerd zijn in konfessionelen zin, kunnen niet toetreden.

Het fundament van de Gereformeerde wereld- en levensbeschouwing is de openbaring Gods in de Heilige Schrift.

De ervaring leert echter, dat er ook anderen zijn, die de Heilige Schrift als grondslag aanvaarden en toch op vele punten diametraal tegenover ons staan.

Dat komt, omdat zij op dat fundament iets optrekken, dat in meer dan één opzicht wezenlijk tegen het bestek van dat fundament ingaat en daarom wankel staat.

Hoewel we hun den Christennaam niet willen,

niet mogen ontzeggen, kleven hun toch vele dwalingen aan.

Op het fundament van de Schrift kan gebouwd worden met ondeugdelijk materiaal als hout, hooi en stoppelen, dat door het vuur verteerd wordt.

Daarom spreekt de Bond het uitdrukkelijk uit, dat de Gereformeerde konfessie alleen in overeenstemming is met de Schrift.

Elke andere konfessie verwerpt zij als minder zuiver.

Nu hebben de Gereformeerden van verschillende landen hun geloof in verschillende konfessies uitgesproken.

Waar het hier echter een Bond van Gereformeerden in Nederland betreft, komen vanzelf die belijdenisschriften in aanmerking, die door de Gereformeerden hier te lande speciaal worden aanvaard.

Het interkerkelijke komt in den grondslag uit, doordat niet gesproken wordt van de Drie Formulieren van Eenigheid der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Ofschoon deze uitdrukking historisch zeer goed te verdedigen ware, zou zij tot misverstand aanleiding kunnen geven.

Men zou er uit kunnen afleiden, dat die belijdenisschriften worden bedoeld, die de tegenwoordig officieel bekend staande „Gereformeerde Kerken" aanvaarden.

Men zou er uit kunnen lezen, dat de „Gereformeerde Kerken" in dezen Bond de leiding hadden en den toon wilden aangeven. Dat zou een miskenning zijn van de Gereformeerden in andere Kerkengroepen.

Om nu verwarring te voorkomen zijn blijkbaar eenvoudig de belijdenisschriften niet onder één titel vereenigd, maar opgesomd: De Nederlandsche Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus en de Vijf Artikelen tegen de Remonstranten.

Op o.i. gelukkige wijze werd daardoor de moeilijkheid overwonnen.

Deze belijdenisschriften worden volgens de Statuten geacht geheel conform de Heilige Schrift te zijn.

De vereeniging aanvaardt als haar grondslag de Heilige Schrift en mitsdien de genoemde belijdenisschriften.

De belijdenisschriften zijn op de Schrift gegrond. En hoe de Schrift door den Gereformeerde wordt geloofd, wordt in de belijdenisschriften uitgesproken.

Verdere omschrijving kan daarom overbodig worden geacht.

Doch dat is het eenige niet.

De Schrift heeft niet alleen beteekenis voor de religie en daarbij nog voor de zedelijkheid, gelijk b.v. de Ethischen willen.

Niet alleen de religieus-ethische inhoud van de Schrift heeft gezag.

Neen, zoo leest men hier, de Schrift is normatief, maatgevend, gezaghebbend, voor heel het menschelek leven.

Wat dat inhoudt, wordt nader uitgewerkt door enkele terreinen van dat leven met name te noemen.

Het zijn zedelijkheid, wetenschap, kunst, gezins-, staatkundig- en maatschappelijk leven.

Daarmee is het gebied, waarover de Schrift gezag oefent, niet uitgeput.

Maar met enkele specificaties is aangegeven, wat er onder meer toebehoort.

Men zal toestemmen, dat beslist standpunt niet mogelijk is.

Laat men b.v. eens hierop letten: de Schrift is normatief voor het wetenschappelijk leven.

Een Ethische kan dat niet onderschrijven.

Zelfs zij, die een tusschenpositie kozen en zich soms „Gereformeerd-Ethisch" of „Ethisch-Gereformeerd" noemen, kunnen zich daarmee niet vereenigen.

Er werkt een geweldige drang in onzen tijd om een terrein van wetenschap te creëren, dat aan het gezag der Schrift niet is onderworpen, om nog te zwijgen van hen, die de wetenschap boven de Schrift stellen.

Doch de Bond wil blijkens zijn grondslag zoo iemand, al zou hij zich honderdmaal Gereformeerd noemen, niet toelaten.

De Bond bedoelt niet alle zich noemende orthodoxen te vereenigen, maar alleen beslist-Gereformeerden.

Van zijn werkelijk Gereformeerd-zijn moet hij door volledige aanvaarding van art. 2 bewijs geven.

Men behoeft daarom niet benauwd te zijn, dat de Bond aan vervaging van het Gereformeerde standpunt, aan verwatering der Gereformeerde belijdenis zal medewerken.

De grondslag biedt daartegen voldoende waarborg.

Het nieuwe Huwelijksformulier.

I.

Na het Vrije Kerklied zal uit het Rapport over de Liturgie wel het concept van het nieuwe Huwelijksformulier het meest de aandacht trekken.

Wij laten het hier volgen, maar voorzien het tegelijk van aantekeningen.